

واکنش روسیه در قبال حمله آمریکا به سلیمانی

به قلم [آنا بورشچفسکایا \(fa/experts/ana-bwrshchfskaya-0/\)](#)

۷ ژانویه ۲۰۲۰

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/russian-reactions-us-strike-soleimani

العربية (/policy-analysis/rdwd-alfi-alrwsyt-ly-alghart-alamrykyt-ly-slymany/)

درباره نویسنده

[آنا بورشچفسکایا \(fa/experts/ana-bwrshchfskaya-0/\)](#)

آنا بورشچفسکایا هموند ارشد انستیتو واشگتن برای سیاست شرق نزدیک و هموند «بنیاد اروپایی دموکراسی» است. او قبلا با «شورای آتلانتیک» و «انستیتو پیترسون برای اقتصاد بین‌المللی» و نیز به عنوان تحلیلگر برای یک پیمانکار نظامی آمریکایی در افغانستان کار کرده است.

تحلیل کوتاه

مقامات دولتی و رسانه‌های روسیه این واقعه را محکوم می‌کنند اما پوتین به‌خوبی آگاه است که نقش شکنندگی او به عنوان میانجی منطقه‌ای به رفتار سنجیده‌ او حول پیشبینی‌ناپذیری واشنگتن وابسته است

در روزهای بعد از ترور قاسم سلیمانی مقامات مسکو از فقدان او ابراز اندوه کردند و عملیات آمریکا را به عنوان حرکتی «ماجراجویانه» تقبیح کردند که منجر به بی‌ثباتی منطقه خواهد شد. سرگئی لاوروف وزیر امور خارجه روسیه مانند همتای ایرانی خود محمّدجواد ظریف این حمله را نقض فاحش معیارهای بین‌المللی خواند. سناتور الکسی پوشکوف هم توثیق کرد که این قتل تلاش آمریکا برای حفظ نفوذ خود در عراق در پی «از دست دادن» سوریه است و همچنین گفته است که آمریکا بیش از هر زمانی در چهل سال گذشته به جنگ با ایران نزدیک است.

هرچند طبق بیانیه کرملین پس از این حمله پوتین با همتای فرانسوی خود امانوئل ماکرون تلفنی صحبت کرده اما رئیس‌جمهور روسیه هنوز درباره این بحران به طور علنی هیچ اظهار نظری نکرده است. مطابق این بیانیه ماکرون بود که تماس گرفت و هر دو رهبر «نگرانی» خود را از این قتل بیان کردند. پوتین همچنین آنگلا مرکل صدراعظم آلمان را برای گفت‌وگو درباره ایران به مسکو دعوت کرد. او امروز هم یک سفر اعلام‌نشده به دمشق داشت که هدف آن ظاهرا تاکید بر پیشرفت «بازسازی استقلال و تمامیت ارضی سوریه» است اما به احتمال بیشتر به خاطر نگرانی‌های او از عواقب ماجرای سلیمانی بوده است.

پوتین برای اجرای سیاست روسیه در خاورمیانه همیشه به نزدیکی بیشتر با بلوک ایران-سوریه متکی بوده است. خصوصا اعزام نیرو برای حفظ رژیم اسد باعث شد همکاری ایران و روسیه به سطحی بی‌سابقه ارتقا یابد. در سپتامبر ۲۰۱۵ پوتین فرمان اعزام نیرو را صادر کرد. آن‌هم فقط چند ماه بعد از آن‌که سلیمانی به مسکو سفر کرد و از قرار معلوم برای این‌که گام‌های اولیه مداخله روسیه را تسهیل کند. چهار سال پس از آن زمان روسیه همچنان از حضور نظامی ایران در سوریه دفاع می‌کند و همان‌طور که در ژوئن گذشته شاهد بودیم نیکولای پتروشوف مشاور ارشد امنیتی روسیه در یک نشست سران آمریکا روسیه و اسرائیل در اورشلیم این موضع را تکرار کرد. پس جای تعجب نیست که مطبوعات روسیه که تحت کنترل دولت هستند حالا بر شهرت داخلی سلیمانی در ایران به عنوان یک قهرمان که با حکومت اسلامی داعش و القاعده مبارزه کرد تاکید می‌کنند.

محکومیت حمله آمریکا از سوی روسیه هم به همین دلیل قابل پیش‌بینی‌ست. پوتین از چیزی که به گمان او کارزاری به رهبری آمریکا برای تغییر رژیم‌های مختلف در جهان است و شامل خود روسیه هم می‌شود هراس دارد و همین ترس به تفسیر او از اقدامات آمریکا رنگ می‌دهد. از این‌گذشته توانایی پیش‌بینی حرکات کشورهای رقیب برای کرملین حائز اهمیت است. برای همین کشتن غافلگیرکننده سلیمانی هم به عنوان نشانه‌ای احتمالی از تغییر رژیم ایران و هم به عنوان شاهدی بر غیرقابل‌پیش‌بینی بودن آمریکا حرکتی مرعوب‌کننده است.

علی‌رغم کنترل شدید دولت روسیه بر پوشش رسانه‌ای ترور سلیمانی برخی مفسران روسی بر خلاف جریان غالب عمل کرده‌اند. بوریس ویشنوسکی یکی از نمایندگان حزب لیبرال یابلوکو از احزاب اپوزیسیون نوشت که مسکو با توجه به ضمیمه‌سازی کریمه و عملیات مسموم‌سازی و قتل شهروندان در کشورهای خارجی و پاکسازی مقامات چچن بعد از امضای توافق صلح با آنها نباید دیگران را به نقض حقوق بین‌الملل و کشتن مقامات دولتی متهم کند. لئونید گوسمن یکی دیگر از سیاسیون اپوزیسیون نوشت که از آمریکا «باید تشکر کرد» که سلیمانی را کُشت چون او مسئول قتل مردم عادی و تهدید و نابودی کشورهای دیگر بود.

ارکادی دوبانوف روزنامه‌نگار برداشت دیگری مطرح کرده و می‌گوید که واکنش رسمی مسکو واقعیت پیچیده‌تری را پنهان می‌کند. به گفته او شنیدن خبر قتل سلیمانی برای کرملین ترکیبی از «رضایت حسادت و تحسین» بود—رضایت به خاطر این‌که حذف سلیمانی باعث تضعیف موضع ایران در منطقه و در نتیجه تقویت موضع روسیه می‌شود. حسادت به خاطر این‌که آمریکا نشان داد که هنوز رهبر نظم‌نوین جهانی‌ست و تحسین به خاطر این‌که این عملیات «موثر هدفمند و به سرعت برقی» انجام شد.

ولی مهم‌ترین پرسش هنوز بی‌پاسخ مانده است: مسکو به غیر از هشدار درباره «عواقب وخیم» در عمل چه خواهد کرد بعضی‌ها در دولت آمریکا و خارج از آن معتقدند که روسیه و ایران به شکلی فزاینده با هم در سوریه رقابت می‌کردند. در جبهه نظامی شبه‌نظامیان «نیروی دفاع ملی سوریه» (موسوم به بسیج سوریه) و شبه‌نظامیان شیعه بیشتر به ایران متعهدند. درحالی که نیروهای ارتش عادی رژیم اسد همکاری نزدیکی با مسکو دارند. در جبهه اقتصادی مسکو انحصار صنعت فسفات سوریه را در ژوئن ۲۰۱۸ در اختیار گرفت و مطابق گزارش‌ها ایران را از بازار بیرون راند.

با وجود این رقابت‌ها قبل از مرگ سلیمانی هیچ نشانه‌ای وجود نداشت که نشان دهد روسیه قصد داشته نیروهای ایران را از سوریه بیرون کند (با فرض این‌که اصلاً قدرت این کار را داشته باشد). رابطه دوجانبه روسیه و ایران هر قدر هم پیچیده باشد و علی‌رغم تفاوت‌های تاکتیکی و اصطکاک گاه‌به‌گاهی که بین‌شان پیش می‌آید هدف ژئواستراتژیک هر دو کشور یعنی کاهش نفوذ آمریکا آنها را کنار هم نگه داشته و در آینده هم احتمالاً به همین منوال خواهد بود.

اما کشته شدن سلیمانی برای پوتین و اتکای او به کمک ایران در حمایت از اسد چالش‌هایی هم به بار خواهد آورد. اگر ایران تضعیف شود مسکو در خطر افتادن در باتلاقی پرهزینه است که تا به حال به سختی تلاش می‌کرد در آن نیفتد. مطالب اخیر رسانه‌های دولتی نشان می‌دهد که کرملین عمیقاً به این موضوع فکر می‌کند. مثلاً ریا نووستی [خبرگزاری بین‌المللی روسیه] به نقل از عباس موسوی سخنگوی وزارت خارجه ایران گفت که مرگ سلیمانی بر هماهنگی‌های دوجانبه [میان ایران و روسیه] در سوریه تأثیری نخواهد داشت.

اما حالا بزرگترین نگرانی پوتین این است که آمریکا دفعه بعد چه کسی را ممکن است بکشد. با وجود حمایت قاطع از «مشروعیت» دولت اسد پوتین معمولاً خود را به عنوان یک داور بی‌طرف در خاورمیانه نشان می‌دهد و افراط در حمایت علنی از ایران یا هر طرف دیگری خطر برهم زدن آن تعادل را به همراه دارد. برای همین حتی ریا نووستی علی‌رغم ابراز خشم از قتل سلیمانی تأکید کرد که بازیگران منطقه‌ای چون بحرین قطر و عربستان سعودی هر کدام علی‌رغم «تفاوت مواضع ... درباره ایران» خواستار خویشتنداری شده‌اند. در آینده پوتین احتمالاً باز هم سعی خواهد کرد که نقش میانجی را بازی کند و نشان دهد که او بر خلاف رویه آمریکا که از نگاه او منجر به بی‌ثباتی و کشمکش می‌شود عمل خواهد کرد. موفقیت پوتین ممکن است به نحو مدیریت آمریکا در برخورد با پیامدهای کشتن سلیمانی بستگی داشته باشد. و تا وقتی مسکو بدون صرف منابع زیاد بتواند اعتبار خود را به عنوان یک میانجی قدرتمند نشان دهد مرگ سلیمانی چه بسا اهرم فشار مضاعفی برای او در مقابل ایران در سوریه باشد. اما روی هم‌رفته این تغییر اوضاع برای پوتین بیشتر مشکل به همراه خواهد آورد تا فرصت.

*آنا بورشچفسکایا هموند ارشد در انستیتو واشنگتن و مولف پژوهشی در سال ۲۰۱۹ از همین انستیتو است. با عنوان «تغییر چشم‌انداز:

نقش نظامی روسیه در خاورمیانه» (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/shifting-landscape-russias>)

«(military-role-in-the-middle-east)».

BRIEF ANALYSIS

Iran Takes Next Steps on Rocket Technology

فوریه ۲۰۲۲ ۱۱

Farzin Nadimi

[\(/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology\)](#)

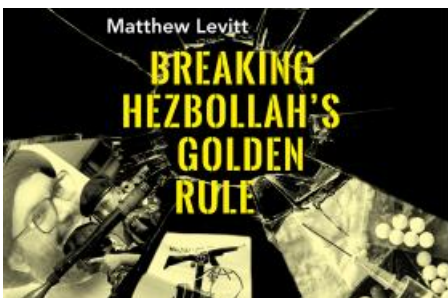
BRIEF ANALYSIS

Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism

فوریه ۲۰۲۲ ۱۱

Simon Henderson

[\(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism\)](#)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

فوریه ۲۰۲۲ ۹

Matthew Levitt

[\(/policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule\)](#)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/\)](#) نظامی و امنیتی

[\(fa/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy/\)](#) عرب و اسلام سیاسی

[\(fa/policy-analysis/syast-amryka/\)](#) سیاست آمریکا

[\(fa/policy-analysis/swryh/\) سوریه](#)

[\(fa/policy-analysis/ayran/\) ایران](#)